

Școala de teatru din Tirgu Mureș

Până la Eliberare, teatrul maghiar cu caracter permanent nu exista decât la Cluj; în celelalte orașe transilvănene funcționau teatre semipermanente, mici formații de turnee care jucau în condiții deosebit de grele: un teatru superficial, ieftin, cu un repertoriu determinat de câștigul impresarului. Cu excepția Teatrului maghiar din Cluj, a cărui activitate se caracteriza în bună măsură prin exigență și strădanie către progres, celelalte trupe — ambulante — se prezentau în fața publicului cu o cultură teatrală minoră. În munca de conducere a teatrelor, în alcătuirea repertoriilor, lipsea în general grija față de rolul social-educativ al teatrului; directorul de teatru ori de trupă avea o singură preocupare — aceea de a câștiga — și, ca atare, nu putea să asigure baza materială necesară, indispensabilă unei arte de calitate. Problema educației actorului, problema asigurării schimbului de mîine — ca formă organizată —, nu figura în preocupările acestea pseudoteatrale. În astfel de condiții se zbatea teatrul minorității naționale maghiare din țara noastră, înainte cu 20 de ani, în momentul Eliberării. Revoluția culturală inițiată și desfășurată în anii puterii populare trebuia să lichideze și această stare de lucruri.

Prin rezolvarea leninistă a problemei naționale în țara noastră, Partidul Muncitoresc Român a creat, în scurtă vreme, acele condiții morale și materiale care, în mod practic, au dus la înființarea a șase teatre de limbă maghiară. Problema educației noii genera-

ții de actori, a asigurării cadrelor artistice, s-a rezolvat prin înființarea în 1948, în cadrul Institutului maghiar de artă, a unei facultăți de teatru, facultate care în 1950, pe baza principiului de specializare, a fost constituită într-un institut independent, Institutul de Teatru ce poartă numele marelui actor realist Szentgyörgyi István. Educația actorului a fost așezată pe baze științifice. Desigur, mai cu seamă în primii ani, n-a fost deloc ușor. În procesul pedagogic-educativ a trebuit să învingem multe greutăți. Noul corp didactic nu dispunea de o pregătire teoretică corespunzătoare, era lipsit de experiență. În mod practic a trebuit să luăm totul de la început, a trebuit să căutăm să ne deschidem singuri drumurile. Era un angajament plin de răspundere și de speranță — aveam alături de noi marea moștenire progresistă a teatrului realist român și maghiar, cele mai bune tradiții ale marilor noștri actori și regizori.

Astfel ne-am început activitatea în 1948, pentru ca, ajutați, îndrumați, să câștigăm în experiență și, de pe pozițiile marxism-leninismului, să dăm țării generații de tineri actori bine pregătiți profesional, orientați ideologic și politic, activiști în frontul artei partinice.

Educația profesională a studenților a fost asigurată, de la înființarea institutului, de o serie de profesori ca: Kovács György — artist al poporului, Tompa Miklos — maestru emerit al artei, Kőmives Nagy Lajos; Tessitori

Nora, Szabo Ernő și regretații Póor Lili, Delly Ferenc — artiști emeriți, Szentimrei Jenő; aceștia s-au îngrijit de cultura teatrală și de dezvoltarea multilaterală, practică și teoretică, a studenților. Educația profesională propriuzisă — potrivit planurilor de învățămînt — a fost asigurată prin studiiul concret, pe scenă, al celor mai valoroase lucrări din dramaturgia autohtonă și universală. Sînt puține acele opere dramatice de valoare din care institutul să nu fi utilizat ca material de studiu măcar cite un fragment, pentru ca studenții să facă, încă pe băncile institutului, cunoștință cu opere dramatice din diferite epoci, de diferite curente, stiluri etc. De la înființarea sa, institutul a prezentat mai multe producții publice: *Antigona*, *Georges Dandin*, *Tartuffe*, *Visul unei nopți de vară*, *Cum vă place*, *Romeo și Julieta*, *Fedra*, *Ciinele grădinarului*, *Mirandolina*, *Nora*, *Pygmalion*, *Liliomfi*, *Fii bun pînă la moarte*, *Trei surori*, *Azilul de noapte*, *Furtuna* etc. În repertoriul institutului, la loc de frunte au fost prezente lucrările reprezentative din dramaturgia clasică și contemporană națională, ca de pildă: *O noapte furtunoasă*, *Steaua fără nume*, *Oameni de azi*, *Secunda 58*, *Oameni care tac*, *Fiițele* etc. Cum era și firesc, aceste piese s-au bucurat din partea noastră de o atenție deosebită.

În strînsă legătură cu disciplina arta actorului, s-a desfășurat și munca la cealaltă disciplină de bază — vorbirea scenică. Ne străduim ca, pe lîngă o vorbire curată și frumoasă, studenții să-și îmbogățească treptat cultura versurilor. Că s-a izbutit acest lucru, stau dovadă numeroasele serate și recitaluri publice de poezie, de mare succes, organizate an de an.

Dacă ne gîndim că, de la înființare, acest institut, relativ mic, a reprezentat în premiere publice 43 de piese, putem să afirmăm, fără falsă modestie, că institutul a desfășurat, în afară de școală, o activitate socială intensă.

În 1954, institutul s-a mutat de la Cluj la Tg. Mureș. După această mutare, după asigurarea noilor condiții de activitate (local, cămine, reamenajare, înregistrare cu săli necesare), după

Spectacol studentesc la Institutul de teatru „Szentgyörgyi István” din Tg. Mureș, cu Romeo și Julieta de Shakespeare. În fotografie, protagoniștii Tószó Ilona și Hejja Sandor

reorganizarea corpului didactic, am reușit să învingem greutățile și să creăm condiții obiective în care institutul poate să asigure bunul mers al procesului de educație pedagogică-artistică.

De mare și semnificativă îmbunătățire calitativă a muncii noastre se dovedește a fi studioul, deschis acum doi ani. Acest mic teatru experimental, cu 200 de locuri, cu o scenă bine utilată tehnic, își desfășoară activitatea în cadrul institutului, ca parte integrantă a procesului de educare a studenților. Studioul, prin practica sa, tinde să-i ajute pe studenți să depășească greutățile începutului. Pe scena studioului au fost jucate în premieră cinci piese (*Tartuffe*, *Povestea unei iubiri*, *Fiecele*, *Căsătorie ciudată* și *Romeo și Julieta*), însumând 185 de spectacole vizionate de 35.332 de spectatori. Sînt cifre grăitoare, care cresc dacă le adăugăm numeroasele spectacole și recitaluri date în diferite întreprinderi, fabrici și gospodării colective din regiune.

Institutul nostru a căutat să participe permanent la evenimentele mai importante din viața teatrală a țării noastre, pentru a completa educația și informația studenților. În fiecare an, aceștia stau cîte o săptămînă-două la București, pentru a viziona spectacole și pentru a vedea la lucru pe marii maeștri ai scenelor bucureștene.

De Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale“ din

București ne leagă o colaborare strînsă și rodnică, de ani și ani de zile. Discutarea metodelor comune de lucru, schimburile de experiență cu studenții și profesorii, vizitele reciproce, participarea comună la festivalurile republicane, ajutorul principal primit din partea conducerii institutului și a întregului corp didactic sînt de mare folos în activitatea noastră zilnică.

Activitatea Institutului de teatru „Szentgyöryi István“ din Tg. Mureș ilustrează politica de rezolvare leninistă a problemei naționale din țara noastră. În ajunul celei de-a douăzecea aniversări a Eliberării avem sentimentul că ne-am făcut în mare parte, calitativ și cantitativ, datoria. În cei 16 ani de la înființare, institutul a dat teatrelor noastre 220 de absolvenți. Sîntem mîndri de acești absolvenți. Pe umerii lor apasă obligația îndeplinirii sarcinilor nobile ce revin actorului de tip nou: actorul-cetățean. Conștienți de misiunea lor artistică și socială, acești foști studenți își îndeplinesc cu cinste îndatoririle; mulți dintre ei posedă — ca semn de recunoaștere și prețuire a meritelor lor — diferite diplome, medalii și ordine, sînt cîștigătorii diferitelor concursuri artistice și, ca atare, se consideră pe drept cuvînt luptători conștienți pentru dezvoltarea culturii teatrale socialiste în patria noastră.

Szabó Lajos

Începutul

Pentru unii, anul Eliberării a constituit un nou început de viață. Pentru cei din generația mea el înseamnă, simplu, *începutul!*

Am crescut odată cu teatrul socialist, am învățat în noua școală, învățăm în continuare de la cei ce construiesc viața nouă.

Pentru noi, numărul mare de teatre răspîndite pe întregul cuprins al re-

publicii e un fapt normal. Repartizarea obligatorie a tinerilor absolvenți, o obișnuință. Șomajul artistic, ceva necunoscut.

Tocmai de aceea sîntem datori să ne întrebăm mereu: cum a fost posibil ?

Tocmai de aceea sîntem datori să înțelegem că norocul nu cade din cer, că numai munca îndirjită, lupta con-